

Meditatie bij 1 KONINGEN 19, 1-18 Avondmaalszondag 15 juni 1997

Gemeente van Jezus, onze Heer,

De stilte komt vandaag even aan het woord.

Elia overnacht in de spelonk bij de berg Horeb. Daar ervaart hij het natuurgeweld van een geweldige stormwind van een aardbeving en van vuur, maar daarin is de Here niet. 'En na het vuur het suizen van een zachte koelte' staat er dan. Letterlijk staat er eigenlijk: een stem van verfijnde stilte. Het is niet alleen maar een zachte bries, maar duidelijk een stem, een stille stem, een stille stem in het hart.

Midden in die ervaring bedekt Elia zijn gelaat, want dit is de stille verfijnde stem van God. Het is alsof God ervoor kiest, voor de stilte. Na al het gewelddadige dat de afgelopen hoofdstukken heeft plaatsgevonden, de woordenstrijd met de Baalpriesters, de dreigende taal van het hof van Achab en Izebel, na de bedreigingen, na de moordpartij op de 450 Baalpriesters. Nu kiest God voor de stilte op te spreken.

Het is juist die rustige stille stem waarmee God Elia kan bereiken. Want innerlijk is Elia verscheurd en zeer onrustig. Hij zit vol met de teleurstelling. Zijn profetische woorden hebben geen indruk gemaakt, de situatie is alleen maar verslechterd. De altaren van God zijn omver gehaald, en men is naar hem op jacht om hem te doden. Elia is ten prooi gevallen aan de wanhoop. De engel moet tot twee keer toe aandringen dat hij wat eet om zijn reis te kunnen vervolgen. Elia is van binnen verscheurd: Het ene moment wil hij zijn leven redden, het andere wil hij maar liever sterven. Hij heeft geen grip meer op zijn eigen leven. Maar toch laat hij zich verleiden door de warme geur van broodkoeken en laat het zich smaken.

Maar het is een depressie. En de weg uit een depressie is lang. Veertig dagen en veertig nachten. Onmenselijk lang soms. Uiteindelijk brengt Elia de nacht door in die beroemde spelonk, een spelonk, een plek waar geboefte zich kan verbergen, maar zeker ook een schuilplaats voor wie in nood is. Een spelonk, ook een plek waar de schreeuende geluiden van de wereld, van de samenleving niet doordringen.

~ In die innerlijke onrust en opgejaagdheid weet God door te dringen. Door die stem van verfijnde stilte. In deze beschrijving van God klinkt geduld en aandacht.

Het is alsof God de weg weet naar het hart. Bij de een kan dat met een luide stem, of met harde hand, bij de ander bereik je het hart met geduld en aandacht. Waar kennen we dat ook alweer van. Uit het kerkewerk, uit de omgang met elkaar. Sommige mensen luisteren pas als je ze flink de waarheid zegt, anderen moet je met geduld en aandacht bereiken. En enkele mensen bereik je nooit in hun hart.

Wat leren wij van de wijze waarop God zich openbaart aan Elia?

Kijk naar de wereld waarin we leven: Een schreeuwende wereld. Razende, opdringerige reclame, schreeuwende mensen in kranten en op TV, schreeuwend om aandacht. Schreeuwende Carisma-posters op de ramen van de huizen. Waarom zit deze wereld toch dichtgeplakt met schreeuwen?

Schreeuwende harten vinden we overal. Harten die razen, omdat ze het leven niet vertrouwen, niet aankunnen, schreeuwen van verdriet, of van teleurstelling, schreeuwen die gemakkelijk overslaan in agressie. Wie is God voor ons in die wereld?

Sommigen pleiten ervoor om God juist in het spectaculaire te herkennen: In wonderlijke gezangen, in openbare bekeringen, in natuurgeweld, in oorlogen. En het is waar, soms vinden we schriftwoorden waarin God zich spectaculair openbaart, in het splijten van de zee, in het zenden van ellendige plagen en ook in wonderen.

Wij zouden ons ook kritisch moeten afvragen: Wat vinden we eigenlijk van die grote verschillen waarin God zich laat zien. Wat moet je geloven van de bijbelse woorden? Ook hier zien we dat de mens God beschrijft, vanuit eigen beelden en voorstellingen.

Maar ik wil zover niet gaan, dat je zegt: Alles wat geschreven staat komt van beneden. Het kan niet zo zijn, dat er geen spectaculaire openbaringen geweest zijn. Net zo goed weten we dat God zich nog altijd openbaart, al is het vandaag de dag meer in de intimiteit. Wij kunnen God nooit ten volle kennen, Hij blijft de Heilige.

Maar wat betekent het spreken van God in onze eigen schreeuwende wereld?

Wat betekent die stem van verfijnde stilte, die sprekende stilte?

Zou het kunnen betekenen, dat wij het spectaculaire moeten wantrouwen?

In de eerste plaats lezen we, dat God geen woeste kracht is, maar een stem. God valt niet samen met het oncontroleerbare natuurgeweld, in Hem is geen willekeur, Hij brandt niet zomaar los, al zouden mensen dat soms graag willen. Hij dondert niet, maar Hij spreekt. 'Keer op uw schreden terug'. De stem van God stuurt ons, een verfijnde stille stem in het hart.

Als wij ons vasthouden aan dit schriftgedeelte, dan zullen we nooit meer zeggen, dat God zwijgt, dat de wereld Hem koud laat, of dat Hij zich nergens mee bemoeit. Wij wachten nog teveel op spectaculaire manifestaties van de Heilige, maar onze aandacht moet gericht zijn op die stille stem.

Wat een enorme vertroosting is dit. Wat een vertroosting is het dat de Heilige zo spreekt, en dat de Zoon ons dat opnieuw leert. Jezus kende ook zijn driften, zijn woede en zijn vreugde, maar Jezus heeft maar eenmaal geschreeuwd. Voor zijn kruisdood schreeuwde Hij: Mijn God, mijn God! Maar voor het overige wijst Jezus naar het hart, naar de binnenkamer, naar geduld en bescheidenheid.

Vandaag leren we de oplettendheid, opdat wij die stille stem in het hart kunnen horen.

De missie van Elia is dat hij koningen zalft en een nieuwe profeet installeert. Zo regeert God de toekomst, door een stille stem in het hart. En ik geloof dat er velen zijn, die dagelijkse die stem horen.

Er is geen directe theologische verbinding tussen de broodkoek van Elia en het Heilig Avondmaal. Het brood voor Elia is puur om te overleven. Het Avondmaal vieren wij om te leven.

Maar de stilte waarmee wij brood en wijn aan elkaar doorgeven, die stilte is de stem van de Heilige. Daarin laten wij ons ontzag voor God blijken, wij zijn er stil van, en God zelf spreekt door die stilte in ons hart en zegt: Keer op uw schreden terug. Ga terug naar het leven, daal af van die berg van het gebed, naar het dal van de gemeenschap, geeft de moed niet op, maar leef en deel wat je te geven hebt.

Zo stuurt de stille stem van God ons van deze Tafel naar het leven. Het leven dat schreeuwt om aandacht en geduld. Aandacht en geduld geven wij, op hoop van zegen, en in het geloof, dat God zijn Rijk zal voltooien.

Als je die stille stem hoort, dan kom je uit je spelonk, dan durf je weer, ook al schrik je en bedek je je gelaat. Maar je komt tevoorschijn. Zoals mensen na lange jaren van depressie soms uit hun schuilplaats naar voren komen.

AMEN

Wij bidden U Heer,
voor zieken en bedroefden,
voor mensen in angst en depressie
voor wie zoeken en wanhopen
voor mensen van allerlei kleuren en geuren
voor mensen van allerlei geaardheid
voor mensen van alle rangen en standen
voor armen en rijken.

Want ons hart gaat uit naar onze medemensen
en wij oefenen ons in geduld en aandacht.
Leer ons zo kind van U te zijn.

Zo, verenigd met.....